

Participarea ATR la întâlnirea cu delegația Parlamentului European

În perioada 8-10 februarie, o delegație a Parlamentului European, condusă de dl. secretar general Julian Priestley, însoțit de dl Roger Vanhaeren, director general al Departamentului de Finanțe, Walter Masur, consilier la cabinetul secretarului general și Didier Klethi, consilier la Direcția pentru Extinderea Uniunii Europene, s-a aflat în vizită oficială în România.

Asociația Traducătorilor din România (ATR) a primit cu plăcere și interes invitația transmisă de Camera Deputaților, prin Direcția de Relații cu Organizațiile Parlamentare Europene și Euro-atlantice, de a participa la o întâlnire cu reprezentanții asociațiilor de interpreți și traducători din România, organizată la solicitarea d-lui Julian Priestley. Scopul întâlnirii l-a constituit evaluarea pieței muncii private din domeniul traducerii și interpretariatului, oaspeții fiind interesați să afle dacă oferta de interpreți și traducători din România poate răspunde din punct de vedere calitativ și cantitativ solicitărilor Parlamentului European și a instituțiilor europene, precum și care este nivelul de pregătire al potențialilor candidați români la activitatea într-o instituție europeană și care pot fi contribuțiile asociațiilor de traducători din România la promovarea proximei campanii de recrutare lansate de Parlamentul European.

ATR a fost reprezentată la întâlnirea din 10 februarie, găzduită de Palatul Parlamentului, de o delegație formată din dna Cristiana Cobliș, dl Florin Zori, dl Dan Mărășeșcu, dl Emanuel Bod, dl Andrei Albu, prof. dr. Gheorghe Lascu.

Secretarul general al Parlamentului European a relevat importanța acordată de instituțiile europene colaborării cu traducătorii și interpreții: "Sprijinul din partea comunității lingvistice este esențial pentru funcționarea democratică a Parlamentului European". În acest context, dl Priestley a expus nevoile Parlamentului European în ceea ce privește angajarea traducătorilor și interpreților români, pe care le-a apreciat drept "urgente", primele campanii de recrutări urmând să fie anunțate spre sfârșitul lunii aprilie a.c. Parlamentul European va avea nevoie de 35 de traducători calificați angajați permanent, care vor acoperi 50-60% din volumul de traduceri, restul fiind încredințat traducătorilor externi. În plus, vor fi angajați 20 de interpreți permanenți și 30-40 de interpreți liber profesioniști, care vor fi solicitați regulat.

Pentru perioada de preaderare, se va desfășura o campanie de recrutare pentru

traducători (care își vor desfășura activitatea în Luxemburg) și interpreți de limbă română (Bruxelles) angajați temporar, urmând ca, după aderare, contractele de angajare să poată fi încheiate pe durată nedeterminată. Campaniile de recrutare se vor desfășura prin Internet, prin intermediul portalului Oficiului European de Selectare a Personalului (EPSO), iar testele și interviurile pentru candidați vor avea loc la București.

EPSO, în numele instituțiilor europene și în special al Parlamentului European a lansat primul apel de manifestare a interesului în vederea identificării persoanelor potențial interesate de contracte de muncă pe termen determinat: http://europa.eu.int/epso/contract-agents/call-for-interest_en.htm Oficiul dorește să înființeze o bază de date cu persoane care cunosc foarte bine limba bulgară sau română și în mod satisfăcător una din următoarele limbi: engleza, franceza sau germana. Din această bază de date instituțiile europene vor putea selecta personal pentru posturile pe durată determinată în perioada de preaderare.

Delegația ATR a ținut să asigure reprezentanții Parlamentului European de nivelul corespunzător de pregătire al traducătorilor și interpreților români și de concursul ATR în diseminarea informațiilor privind campaniile de recrutare organizate de Parlamentul European și de alte instituții ale Uniunii Europene. Prin contactul permanent stabilit între ATR și reprezentanții Parlamentului European, ATR va contribui cu promptitudine la furnizarea bidirecțională de informații privind realitățile din România, pe de o parte, și privind pregătirea corespunzătoare a traducătorilor și interpreților români pentru participarea cu succes la apropiatele campanii de recrutare.

La întâlnire, prima dintr-o serie de astfel de întâlniri, au mai fost prezenți dl Petru Potra, Directorul General al Direcției de Relații cu Organizațiile Parlamentare Europene și Euro-atlantice, reprezentanți ai ARTT, ARIC, ATP, reprezentanți ai unor firme de traduceri și interpretariat și ai departamentelor de profil din universități. Am remarcat cu plăcere organizarea foarte bună a întâlnirii și colaborarea foarte deschisă cu Direcția de Relații cu Organizațiile Parlamentare Europene și Euro-atlantice din Parlamentul României.

Cuprins:

Schimbări legislative, cronica unei luni pline	2
Seminarul ATR "Tehnologia în traduceri"	4
Ce este Trados?	4
Instrumente utile pentru traducători	5
Recenzie "Dicționar de Business"	8
Certificarea traducătorilor: Austria	9

Nu ratați:

Promoția "Primăvara vine mai devreme pentru prietenii ATR" **(pagina 2)**

Concursul de traducere tehnico-științifică în limba română - Interviu cu Prof. univ. dr. Ioana Vintilă-Rădulescu, director adjunct în cadrul Institutului de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” din București al Academiei Române. **(pagina 3)**

Căutarea de resurse pe Internet - Articol detaliat și amplu care descătușează puterea Internetului în serviciul traducătorilor. **(pagina 6-7)**

ACTIVITATEA ATR

Schimbări ale cadrului legislativ, cronica unei luni pline

În data de 21 ianuarie a.c., Guvernul României transmitea un comunicat de presă prin care anunța schimbări legislative în sensul eliminării obligativității reautorizării traducătorilor și interpreților autorizați de Ministerul Justiției (MJ). A fost începutul unei perioade foarte solicitante pentru ATR în eforturile de reprezentare a traducătorilor în discuțiile cu autoritățile centrale și de informare promptă și eficientă a susținătorilor noștri.

Schimbările legislative au intervenit într-o perioadă critică, dată fiind sesiunea de examene de certificare a traducătorilor programată de MCC în perioada 28 ianuarie-2 februarie. În acest context, efortul de diseminare cât mai rapidă a informațiilor obținute și verificate de către ATR a fost crucial. Începând cu 21 ianuarie, ATR a expediat numeroase adrese și solicitări către Guvern, Ministerul Justiției și Ministerul Culturii și Cultelor și a făcut demersuri pentru rezolvarea anumitor deficiențe. Aceste solicitări au vizat textul Ordonanței 11 din 21 ianuarie 2005, care ne-a fost transmis cu solicitare de către Guvern, mai întâi în formă de proiect în 25 ianuarie și ulterior sub formă de extras din Monitorul Oficial din 28 ianuarie 2005. În același timp ne-am asigurat că, de îndată ce informațiile obținute de la autorități erau confirmate, acestea ajungeau la traducători în cel mai scurt timp. Astfel, mulți dintre dvs. ați primit încă din 22 ianuarie vestea privind anularea obligativității reautorizării și ATR v-a ținut la curent cu privire la noutățile legislative, prin mesaje de poștă electronică sau prin situl web a ATR, unde am adăugat o pagină dedicată noutăților legislative, actualizată cu promptitudine: www.atr.org.ro/ordonata2005.html

În 27 ianuarie a.c., ATR a primit o solicitare telefonică din partea Ministerului Culturii și Cultelor, care ne-a cerut ajutorul în diseminarea cât mai rapidă a unei informații privind examenele de certificare a traducătorilor și interpreților. ATR a fost mai mult decât bucuroasă să răspundă pozitiv solicitării, sarcină de care ne-am putut achita cu eficiență grație canalului privilegiat și direct de comunicare rapidă cu susținătorii ATR. Am solicitat un document scris în baza căruia să putem informa comunitatea traducătorilor. Către prânz, dl Mircea Dumitrescu, Director al Centrului pentru Formare, Educație Permanentă și Management în Domeniul Culturii, ne-a transmis prin fax decizia cu nr. 181 din 27 ianuarie 2005, prin care Ministerul Culturii și Cultelor se angaja să restituie integral sumele depuse pentru înscrierea la examenele celor care nu mai erau obligați să

susțină examenele în baza modificărilor legislative. De asemenea, în data de 7 februarie, MCC ne-a transmis Ordinul nr. 2024/ 04 februarie 2005 al Ministrului Culturii și Cultelor, dna. Monica Octavia Muscă, privind returnarea integrală a taxelor plătite de traducătorii înscriși la sesiunea de examene din ianuarie.

Au fost zile de activitate intensă, în care baza de date a susținătorilor ATR a crescut vertiginos de la 650 până la 880, telefoanele nu au încetat să sune și mesajele din partea traducătorilor au inundat căsuțele de e-mail ale ATR. La toate am încercat să răspundem rapid și la obiect.

Remarcăm deschiderea cu care MCC a răspuns cererilor de informații și a luat în considerație recomandările transmise de Asociația Traducătorilor din România și încrederea cu care ne-au solicitat ajutorul pentru a disemina informații urgente și importante pentru traducătorii înscriși la examenele din perioada 28 ianuarie-2 februarie. La polul opus, toate cererile de informații și clarificări transmise de la începutul lui decembrie până în prezent pe adresa Ministerului Justiției au fost întâmpinate de o tăcere grea, care a fost numai recent ruptă de câteva timide, telegrafice și tardive răspunsuri.

Așteptăm încă răspunsul din partea MCC la cererea înaintată de ATR privind metodologia de organizare, selectare și evaluare a textelor și lucrărilor pentru examenele de certificare a traducătorilor. De asemenea, printr-o adresă formulată în baza legii transparenței, ATR și-a exprimat dorința de a participa la stabilirea tarifelor pentru traducătorii și interpreții autorizați din România, care, conform Ordonanței nr. 11/2005, urmează a fi stabilite prin ordin comun al ministrului justiției și al ministrului finanțelor.

Pe scurt: o lună plină în care Asociația Traducătorilor din România s-a dovedit un partener de încredere și reprezentativ pentru instituțiile centrale și un sprijin pentru traducători și interpreți.

Mulțumim susținătorilor ATR pentru forța pe care ne-au dat-o și colectivului de voluntari ai Asociației Traducătorilor din România, care au dat o nouă definiție motto-ului ATR: **in serviciul profesiei de traducător.**

Promoția “Primăvara vine mai devreme pentru prietenii ATR”

În scopul lărgirii bazei de membri, ATR a lansat în 14 februarie promoția intitulată “Primăvara vine mai devreme pentru prietenii ATR!” Tema și mesajul promoției este prietenia și colegialitatea la începutul primei primăveri a ATR, pe care dorim să o sărbătorim cum se cuvine, alături de susținătorii devotați ai ATR. Vă invităm să consultați bilanțul activității ATR la: www.atr.org.ro/ATR_prezentare.pdf

Înscrieți-vă în ATR până la 15 martie împreună cu o prietenă sau un prieten și prindeți din zbor prima petală de primăvară: 1 cotizație anuală pentru 2 prieteni ai ATR!

Nu ratați mărțișorul pe care ATR vi-l prinde în piept în semn de prietenie!

Înscrierea în ATR este acum mult mai prietenoasă!

1. Intrați pe www.atr.org.ro/inscriere.html, descărcați și completați formularul de adeziune și CV-ul ATR. Adăugați copii după buletinele sau cărțile dvs. de identitate și copii după calificările profesionale în domeniu;
2. Achitați împreună, mână-n mână, valoarea unei singure cotizații anuale (40 euro). Nu uitați să precizați pe documentul de plată cele două nume. Pentru detalii suplimentare, vizitați: www.atr.org.ro/cotizatii.html ;
3. Puneți într-un plic documentele voastre și copia după dovada plății cotizației și expediați-le pe adresa ATR. Documentele pot fi transmise și prin fax.

ATR vă mulțumește pentru susținere și vă așteaptă în singura organizație care pune și primăvara la treabă **in serviciul profesiei de traducător!**

Concursul de traducere tehnico-științifică în limba română organizat de Uniunea Latină

de **Cristiana Cobliș, Președinte al ATR**

În 15 februarie 2005 s-au încheiat înscrierile lucrărilor pentru a IV-a ediție a Concursului de traducere tehnico-științifică în limba română sub patronajul Uniunii Latine, organizație interguvernamentală ce reunește 35 de state cu limba oficială sau națională neolatină, printre care și România, româna fiind una dintre limbile ei oficiale. Uniunea Latină, Asociația Română de Terminologie TermRom București și Asociația Națională de Terminologie TermRom Moldova au lansat în anul 2001 Premiul de traducere tehnico-științifică în limba română. Țara organizatoare a concursului este, alternativ, România, respectiv Republica Moldova, în acest an concursul fiind organizat de Republica Moldova.

Concursul se înscrie în preocupările Uniunii Latine, partener tradițional al asociațiilor de traducători și terminologie care organizează în celelalte țări membre următoarele concursuri: Prémio de Tradução Científica em língua portuguesa, Premio andino sobre traducción científica técnica, Premio a la traducción científico-técnica del Cono Sur, Premio Uniao Latina de tradução científica e técnica em língua portuguesa no Brasil.

ATR Flash a adresat câteva întrebări dnei Ioana Vintilă-Rădulescu, responsabilă pentru Predarea și Promovarea Limbilor în cadrul Uniunii Latine. Prof. univ. dr. Ioana Vintilă-Rădulescu este director adjunct în cadrul Institutului de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” din București al Academiei Române, șefa sectorului de limbi romanice al Institutului, profesor de istoria limbii franceze la Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” din București și reprezentanta României în Rival (Réseau international francophone d'aménagement linguistique) și Realiter (Rețeaua Panlatină de Terminologie). În junețe prof. univ. dr. Ioana Vintilă-Rădulescu a cochetat și cu traducerea în domeniul lingvisticii.

ATR Flash: Organizarea concursului de traducere științifico-tehnică în limba română are la bază câteva necesități fundamentale ale activității lingvistice din România și din Republica Moldova. Care ar fi acestea?

Ioana Vintilă-Rădulescu: N-aș spune neapărat că este vorba de activitate lingvistică – decât, cel mult, în măsura în care are, într-adevăr, legătură cu limba, în general, și, în speță, cu limba română. Concursul are două fețe, privind, pe de o parte, diversele domenii ale științei și tehnicii și, pe de altă parte, activitatea – culturală în sensul cel mai larg – prin care se fac accesibile publicului românesc care nu cunoaște limba originalului lucrări ale unor specialiști din diverse domenii. Concursul pornește de la convingerea că, în această perioadă de mare avânt al acestei activități, nu trebuie totuși tradus orice și mai ales oricum și de către oricine știe mai mult sau mai puțin limba din care traduce și, de asemenea, mai mult sau mai puțin corect limba română, și are o vagă idee despre domeniul în care traduce. Că această activitate nu trebuie desfășurată de diletanți, ci că trebuie să se creeze profesioniști în diversele domenii ale traducerii specializate, iar aceștia să contribuie și la crearea și impunerea unei terminologii românești adecvate a diverselor discipline, unele foarte noi.

ATR Flash: De ce ați ales să organizați un concurs „limitat” la domeniul tehnico-științific?

Ioana Vintilă-Rădulescu: Concursul este patronat de Direcția de Terminologie și Inginerie Lingvistică a Uniunii Latine, care se interesează, în mod firesc, de domeniul tehnico-științific, și nu de cel literar. La rândul nostru, am considerat că acesta este un domeniu de care merită să ne ocupăm, pentru că este mai puțin „răsfățat” de atenția publicului și pentru că, mai ales în perioada în care ne aflăm, pune numeroase probleme dificile și interesante totodată. Iar „tehnico-științific” include, cum am spus deja, și disciplinele umaniste, domenii din care, de altfel, au și fost premiate traduceri excelente.

ATR Flash: Lucrările înscrise în concurs trebuie să îndeplinească anumite criterii. Ne puteți da mai multe detalii despre acestea și despre cui se adresează concursul?

Ioana Vintilă-Rădulescu: Toate acestea sunt precizate

Criterii de eligibilitate a lucrărilor:

1. să aibă ca limba sursa engleza, franceza, germana, italiana, portugheza, rusa sau spaniola, fără a se exclude posibilitatea de a lua în considerare și alte limbi;
2. să aibă ca limbă țintă româna;
3. să fie publicate în ultimele 28 de luni anterioare datei limită de primire, care este 15.02.2005 (data poștei);
4. să aparțină, din punct de vedere tematic, oricărui domeniu al științelor sociale, naturale sau tehnice.

În Regulamentul concursului. Ceea ce vreau eu să subliniez, mai presus de data apariției traducerilor care pot candida etc., este că titulatura oarecum rebarbativă a concursului nu trebuie să-i sperie pe traducători și pe editori. Dacă în ceea ce privește domeniul *tehnicii*, lucrurile sunt destul de clare, în ceea ce privește cealaltă componentă, și cea mai importantă, *știința*, insist asupra faptului că ea nu se limitează la științele exacte, ci cuprinde toate domeniile cunoașterii, inclusiv cele mai „sofi”.

ATR Flash: De ce ați ales să organizați un concurs „limitat” la domeniul tehnico-științific?

Ioana Vintilă-Rădulescu: Concursul este patronat de Direcția de Terminologie și Inginerie Lingvistică a Uniunii Latine, care se interesează, în mod firesc, de domeniul tehnico-științific, și nu de cel literar. La rândul nostru, am considerat că acesta este un domeniu de care merită să ne ocupăm, pentru că este mai puțin „răsfățat” de atenția publicului și pentru că, mai ales în perioada în care ne aflăm, pune numeroase probleme dificile și interesante totodată. Iar „tehnico-științific” include, cum am spus deja, și disciplinele umaniste, domenii din care, de altfel, au și fost premiate traduceri excelente.

ATR Flash: Care sunt calitățile care au fost apreciate la lucrările premiate în anii anteriori?

Ioana Vintilă-Rădulescu: Pe scurt, redarea fidelă a sensului textului tradus, într-o limbă română corectă și elegantă.

ATR Flash: Concursul de traducere științifico-tehnică în limba română se află deja la a IV-a sa ediție, începutul unei tradiții pe care o dorim cât mai lungă și mai bogată. Care ar fi bilanțul și speranțele pentru edițiile viitoare?

Ioana Vintilă-Rădulescu: Ca să fiu sinceră, bilanțul nu este chiar pe măsura speranțelor noastre. N-am înțeles de ce editurile contactate nu prea sunt interesate să-și promoveze și pe această cale traduceri și traducătorii. De aceea ne punem mari speranțe în colaborarea cu asociația Dvs., care ar putea deveni o „interfață” activă între noi și „tagma” traducătorilor.

ATR Flash: Ce alte activități de promovare a limbilor organizează Uniunea Latină și cui se adresează acestea?

Ioana Vintilă-Rădulescu: Biroul din București al Uniunii Latine organizează în fiecare an concursuri având ca obiect una sau mai multe limbi romanice, la care am adăugat și latina. Ele se adresează elevilor și studenților din București și din diverse zone ale țării. Astfel, concursurile monolingve privesc franceza (la Oradea, pentru elevii din județele înconjurătoare), precum și italiana, spaniola și, mai nou, portugheza pentru elevii din București. Un concurs plurilingv (italiană, spaniolă, latină) pentru elevi este *Ad amicitiam*, găzduit inițial de Cluj, iar în ultimii ani de Piatra Neamț. Pentru studenții nefilologi care cunosc două limbi romanice sau și latina se organizează un concurs la București, iar cei care cunosc trei limbi romanice (de anul acesta avându-se în vedere și catalana) și/sau latina participă la *Premiul latinității*, care se organizează simultan în principalele centre universitare din țară. La toate aceste concursuri, proba de bază constă în traducere din și în limba română. Dintre câștigători s-au recrutat studenți ai facultăților de limbi străine din țară, dintre care unii au devenit deja traducători apreciați.

Seminarul „Tehnologia în Traduceri” – 22 ianuarie 2005

În data de 22 ianuarie, ATR a organizat, la cererea membrilor și simpatizanților săi, seminarul cu titlul „**Tehnologia în Traduceri**”, în parteneriat cu **AltaLingua** (reprezentant TRADOS în România), Asociația Română a Tinerilor Traducători (ARTT) și Departamentul Limbi Moderne Aplicate al Facultății de Litere. Evenimentul a avut loc la Facultatea de Litere din Cluj-Napoca și a beneficiat de prezența a aproximativ cincizeci de persoane, printre care membri ATR din Deva și Drobeta Turnu-Severin, precum și numeroși studenți.

Pe parcursul seminarului, atmosfera a fost una degajată și informală. În prima parte a manifestării, a avut loc prezentarea memoriei de traducere TRADOS și a modului de folosire a acesteia în asociere cu aplicațiile Translator's Workbench, WinAlign și MultiTerm, urmată de o exemplificare practică. Cu toate că prezentarea a fost destinată în principal noilor utilizatori ai suitei TRADOS, aceasta a fost utilă și celor deja obișnuiți cu traducerea asistată de calculator. În plus față de prezentarea modului de folosire a diverselor aplicații, s-au reamintit diverse opțiuni avansate, mai mult sau mai puțin cunoscute (cum ar fi schimbarea direcției memoriei de traducere, posibilitatea de a înregistra traduceri multiple pentru același termen, sau convertirea glosarelor deja existente). Reprezentanții **AltaLingua** au fost foarte deschiși întrebărilor, care au venit atât din partea începătorilor, cât și din partea utilizatorilor cu experiență.

Seminarul a fost compus din două părți: o sesiune de instructaj și prezentare a suitei de aplicații TRADOS, realizată de **AltaLingua** și expunerea unor tehnici de folosire eficientă a tastaturii de către Emanuel Bod, membru al ATR.

de Victor Cherata

vicepresedinte al ARTT, interpret și traducător independent, absolvent al masteratului de interpretariat de conferință (UBB Cluj), în prezent doctorand. Acreditat de DGI pentru perechile de limbi En-Ro, Ro-En, Fr-Ro.

Partea a doua a seminarului a fost deosebit de savurată de participanți, Emanuel Bod reușind să convingă auditoriul că ne putem dispensa fără probleme de mouse în multe împrejurări. Folosirea mai intensă a tastaturii facilitează și accelerează munca la calculator, chiar dacă acest lucru li s-a părut surprinzător unora dintre participanți. Au fost prezentate numeroase combinații rapide de taste, de la cele generale din Windows și până la cele specifice programului Microsoft Word și aplicației TRADOS Translator's Workbench.

Atuul cel mai prețios al prezentărilor a fost natura lor interactivă și deschisă. Publicul a fost prietenos și interesat, și fiecare a rămas cu cel puțin câteva informații noi pe care să le pună în aplicare. Sperăm ca și următoarele manifestări organizate de ATR să fie la fel de plăcute și de utile.

ATR pune la dispoziția celor care doresc să devină mai eficienți în folosirea tastaturii o fișă în format A4 cuprinzând cele mai des folosite combinații de taste rapide și explicația lor: http://www.atr.org.ro/flash/ATR_Shortcut_List.doc (70 Kb).

3 pași vă despart de folosirea eficientă a tastaturii: descărcați, țipăriți și folosiți acest util instrument de lucru.

Ce este TRADOS?

TRADOS este un program de memorie a traducerii. El este o bază de date creată în timpul traducerii prin asocierea unui segment de text sursă cu unul țintă (traducerea propriu-zisă a segmentului respectiv). În momentul re-întâlnirii unui segment asemănător celui inițial, programul vă sugerează traducerea aferentă.

Principalele componente TRADOS sunt:

- Translator's Workbench, modulul care administrează baza de date cu segmente de traducere,
- MultiTerm, modulul care gestionează bazele de date de cuvinte și traduceri lor, modulul ce ține locul unui glosar interactiv și
- WinAlign care vă permite crearea de memorii ale traducerii prin refolosirea unor documente deja traduse.

Translator's Workbench

Translator's Workbench stochează date lingvistice ce vor fi utilizate în timpul efectuării propriu-zise a traducerii. Datele sunt foarte ușor accesibile atunci când traduceți în oricare dintre mediile de editare, incluzând aici Microsoft Word, TagEditor și TRADOS T-Window.

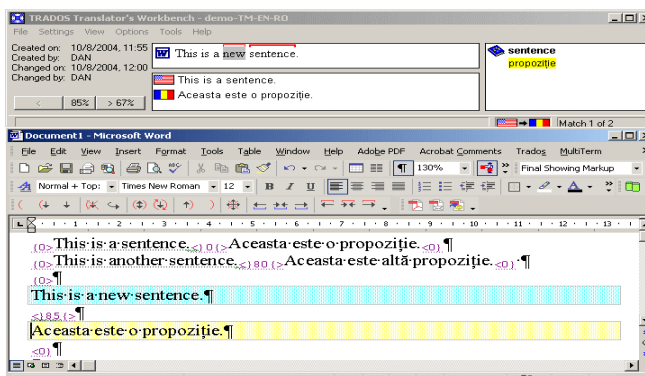
Translator's Workbench stochează datele lingvistice în fișiere de memorie a traducerii. Datele lingvistice sunt memorate în formă de propoziție bilingvă sau perechi de segmente; fiecare segment bilingv este cunoscut sub denumirea de unitate de traducere. Unitățile de traducere stocate într-o memorie a traducerii Workbench, pot fi reutilizate în cadrul a multiple alte proiecte de traducere.

Fiecare nouă memorie a traducerii creată în Workbench este goală. Pe măsură ce traduceți, salvând noi segmente sursă și

echivalentele acestora în limba țintă, introduceți unități de traducere în memoria traducerii. Fiecare segment sursă pe care îl selectați pentru a fi tradus este comparat cu segmentele sursă ce au fost deja salvate și astfel adăugate în memoria traducerii. Dacă în memoria traducerii este întâlnit un segment similar, vă este oferită traducerea corespunzătoare acestuia.

Puteți accepta sau modifica traducerea sugerată. Această metodă de „reciclare” a traducerilor anterior efectuate intensifică viteza și eficiența procesului de traducere și sporește calitatea traducerilor voastre.

Traducerea documentelor Word se realizează în bine cunoscutul mediu Microsoft Word. Alte formate de fișiere sunt traduse în TRADOS TagEditor sau TRADOS T-Window.

În plus față de faptul că asigură accesul la datele lingvistice stocate în propriile fișiere de memorie a traducerii, Translator's Workbench lucrează împreună cu MultiTerm, pentru a asigura, în timpul traducerii, accesul direct la datele terminologice. Această caracteristică a Translator's Workbench este cunoscută sub denumirea de „recunoaștere activă a termenilor”.

Despre MultiTerm

MultiTerm este un sistem de baze de date. Acesta stochează date terminologice și informații suplimentare explicative, ce pot fi utilizate pentru traducere. Simplificat: MultiTerm este un glosar interactiv. MultiTerm poate fi utilizat ca sistem de gestionare a terminologiei în mod de sine stătător sau împreună cu Translator's Workbench, pentru a asigura în timpul traducerii accesul la datele terminologice. TRADOS 6.5 suportă funcția de „recunoaștere activă a termenilor”, atât cu MultiTerm 5.5, cât și cu MultiTerm iX. MultiTerm stochează date terminologice și informații suplimentare explicative în fișiere cu glosare multilingve.

În cadrul fiecărui glosar, datele terminologice sunt organizate ca și întrări: fiecare intrare conține cel puțin un termen. O intrare de glosar tipică trebuie să conțină:

- un termen,
- traducerile acestuia în câteva limbi și
- informațiile descriptive legate de intrare.

În glosar, căutarea termenilor poate fi făcută în orice direcție doriți: din limba A în limba B sau din limba B în limba A.

Fiecare nou glosar creat în MultiTerm este gol. Puteți completa foarte ușor glosarul MultiTerm, adăugând listele terminologice deja

existente sau glosarele voastre, de obicei printr-un simplu proces de conversie. De asemenea, glosarul MultiTerm poate fi completat adăugând manual intrări individuale.

Despre WinAlign

WinAlign vă permite să creați conținutul unei memorii a traducerii, aliniind materialul sursă și materialul țintă ce au fost deja traduse.

WinAlign analizează textele în limba sursă și limba țintă și asociază segmentele din limba sursă cu cele din limba țintă formând perechi de segmente adică, așa numitele unități de traducere. După editarea și verificarea legăturilor/asocierilor dintre segmente, rezultatele procesului de aliniere sunt exportate într-un fișier text.

Apoi, aceste rezultate pot fi importate din fișierul text într-o memorie a traducerii nouă sau într-o memorie a traducerii deja existentă. O dată disponibile în format de memorie a traducerii, datele pot fi utilizate în timpul traducerii, în oricare dintre mediile de editare compatibile cu Workbench.

Pe scurt, suita TRADOS vă ajută la:

- îmbunătățirea calității traducerilor;
- uniformizarea terminologiei;
- creșterea vitezei de lucru.

Pentru informații suplimentare, vă rugăm să contactați AltaLingua - Traduceri Tehnice
TRADOS Reseller
www.alta-lingua.com

Instrumente utile pentru traducători

de Jost Zetsche

“Deci, ce ziceai că este Unicode?” Întrebă managerul de proiect. “Și ce pot să fac cu el?”

Mi-am înghițit oftatul plin de frustrare la telefon și am început să explic pentru a câta oară? Speram că reușesc să-mi disimulez nerăbdarea și perplexitatea crescândă.

De-a lungul activității mele de traducător specializat în domeniul tehnic și de consultant în localizare, am fost adesea surprins de lipsa de cunoștințe tehnice și de utilizare a aplicațiilor software a multor traducători și manageri de proiecte de traducere. Am văzut ore în șir irosite în sarcini laborioase care ar fi putut fi realizate automat sau cu o economie de timp considerabilă. Ca revizor, m-am luptat de multe ori să aduc îmbunătățiri unor texte traduse bine din punct de vedere lingvistic și al cunoașterii domeniului de specialitate, dar care erau *sub par* pentru că traducătorul nu a știut să folosească instrumentele tehnice sau formatele necesare.

Până la urmă, am formulat propria teorie asupra acestei situații: la puțin timp după ce traducătorii au început să utilizeze calculatorul în munca zilnică, mulți dintre noi ne-am convins pe noi înșine că nu suntem destul de isteți (sau destul de tehnici) ca să folosim calculatorul la adevărata sa capacitate. Paradoxal, mulți dintre noi traducem zilnic texte extrem de tehnice și complexe. Inteligența nu ne lipsește nici unuia dintre noi – dar există prejudecata adânc înrădăcinată că nu suntem destul de isteți pentru a ne pune cu computerul.

Am ajuns la concluzia că a sosit momentul să adoptăm o nouă paradigmă pentru profesia noastră: nu numai că este acceptabil să știm să folosim bine computerul, dar acest lucru a devenit critic pentru succesul nostru profesional. Pentru a obține acest succes, trebuie să eliminăm din viața noastră, prin educare, nelămuririle de neofiti în ale tehnicii.

Prima mea contribuție în acest sens a fost cartea electronică intitulată *The Translator's Tool Box: A Computer Primer for Translators*. Scrisă într-o engleză accesibilă, lucrarea este un compendiu de sugestii bazate pe ceea ce a avut efect (sau nu) în cazul meu. Îmi place să o numesc o „trusa cu unelte”, din care traducătorii le pot alege pe cele pe care le consideră utile la un moment dat.

Cartea a avut succes și traducătorii și managerii de proiect au început să solicite actualizări din ce în ce mai frecvent, așa încât am început să public un buletin bilunar gratuit transmis prin poșta electronică: *The Tool Kit*. Toate îndoelile inițiale în privința teoriei mele au fost spulberate de succesul buletinului electronic, care mi-a confirmat marea nevoie de educație tehnică adaptată activității traducătorilor. Astfel, *The Tool Box* și *Tool Kit* au început să traseze o punte din ce în ce mai solidă între paralizia noastră tehnică și potențialul nostru real, ca traducători profesioniști.

Ambele publicații pun la dispoziția traducătorilor o privire de ansamblu a problemelor tehnice cu care majoritatea dintre noi se confruntă frecvent. Printre acestea, activități elementare precum arhivarea și dezarhivarea fișierelor, administrarea fișierelor în Windows, dar și probleme mai complexe cum ar fi lucrul cu aplicații de desktop publishing și probleme de conversie a fișierelor.

Am rămas la fel de convins de existența nevoii de educație tehnică cum eram la lansarea publicațiilor și popularizarea lor continuă să fie pasiunea mea. Dacă sunteți interesați să testați câteva sfaturi utile, puteți afla mai multe despre cartea Tool Box la: www.internationalwriters.com/toolbox și despre buletinul electronic gratuit Tool Kit la: www.internationalwriters.com/toolkit.

În sfârșit, concluzia încurajatoare cu care doresc să închei articolul: Citiți aceste resurse și perfecționați-vă, cu curaj și creativitate! Computerele și miriada de aplicații specializate sunt instrumente grozave pentru traducere și au devenit mai accesibile acum decât niciodată. Cu aceste „truse cu unelte” la dispoziția dvs., singurele limite ale măiestriei dvs. de traducători sunt cele pe care vi le stabiliți singuri.

Căutarea de resurse pe Internet

Pentru fiecare traducător este foarte important să obțină rapid date pertinente privind subiectul pe care îl traduce – aceasta din trei motive:

1. Nici un traducător, afară de cel foarte specializat și cu multă experiență, nu deține informații complete despre un anumit domeniu.
2. Până și traducătorii cu experiență pot da de termeni, proceduri, informații pe care nu le cunosc, tocmai datorită dezvoltării explozive a unor domenii.
3. Oricine poate avea un moment de lapsus. Sau mai multe.

După cum știți, procesul de traducere conține mai mulți pași: citirea și analiza textului, determinarea anomaliilor (greșelilor posibile) și a opțiunilor (ex. „să traduc folosind sistemul metric sau imperial?”) din text, documentarea, pregătirea terminologiei, traducerea efectivă, revizia tehnico-lingvistică, revizia fluidității textului și punerea sa în formă finală

Căutarea pe Internet se face în principiu atunci când dorești să găsești rapid informații noi și pertinente. În majoritatea cazurilor, traducătorul efectuează căutarea în două momente: în faza de **documentare**, când dorește să *înțeleagă* textul, precum și în faza de **pregătire a terminologiei**, când dorește să pornească cu un *bagaj terminologic coerent*, care să asigure în cele din urmă unitatea traducerii. De asemenea, traducătorul poate folosi internetul în timpul traducerii, pentru a identifica anumite concepte pe care nu le-a tratat în momentul constituirii terminologiei.

În cele ce urmează, vom oferi o scurtă descriere a facilităților pe care Internetul le oferă traducătorului:

A. Resurse generale:

- motoare de căutare (www.google.com, www.lycos.com, www.altavista.com etc.)
- dicționare (baze de date terminologice) on-line
 - unilingve (ex.: EN: www.webster.com)
 - bilingve (ex.: EN-FR: www.granddictionnaire.com)
 - plurilingve (ex: <http://europa.eu.int/eurodicautom>)
- dicționare descărcabile (de ex. glosarele Microsoft <http://www.microsoft.com/globaldev/reference/glosshome.mspx>)
- siturile unor companii multinaționale (sau din țări cu mai multe limbi oficiale) (ex.: <http://canada.gc.ca/>)
- liste de discuție (ex.: pe www.yahogroups.com, listele *tineritraducatori* și *romlangtrans*)
- situri sau servicii specializate (ex.: <http://www.proz.com>)

Notă: pentru a avea acces la o listă substanțială de resurse, încercați să căutați pe Internet portaluri de traducere (portalurile sunt situri care „colecționează” și clasează adrese de interes pentru o anumită categorie de utilizatori).

De exemplu, puteți găsi un portal cu dicționare on-line (inclusiv românești) la adresa <http://www.word2word.com/dictionary.html>, sau un portal pentru traducătorul de spaniolă și engleză la <http://www.capicua.co.uk/translation/transrespan.htm>. Un portal interesant cu resurse împărțite pe limbi și pe domenii de specialitate puteți găsi la <http://www.uwasa.fi/comm/termino/collect/index.html> sau la <http://stommel.tamu.edu/~baum/hyperref.html>.

Pentru limba română, sfătuiesc pe toată lumea să consulte pagina lui Astrid Costea – <http://www.romanian-translations.ro/links.htm>, care conține adresa web a 200 de resurse terminologice.

B. Informații elementare:

1. Pe internet se poate găsi orice – lucruri corecte și lucruri incorecte. În general, internetul poate fi doar un punct de plecare, nu o sursă de informații avizate. Excepția de la această regulă o constituie siturile companiilor mari, care nu doresc să-și strice imaginea prezentând informații eronate, precum și resursele adunate în cadrul unor programe guvernamentale sau personale care au urmat criteriile speciale de asigurare a calității (cum ar fi validarea cu un

de Ciprian Dumea

membru fondator al ATR, doctorand la Facultatea de Litere din Cluj-Napoca și traducător independent cu șase ani de experiență. Deține diploma de licență în traduceri de la Limbi Moderne Aplicate Cluj-Napoca și a terminat masteratul de traductologie-terminologie al Facultății de Litere Cluj. A lucrat timp de trei ani ca traducător, revizor și terminolog în cadrul consorțiului Poliglot-Diamondo-LMA în cadrul proiectului de traducere a *acquis*-ului comunitar.

specialist).

2. Nu vă bazați pe informația (în special cea terminologică) de pe un singur sit. Dacă o găsiți în aceeași formă pe mai multe situri atunci există o probabilitate mult mai mare ca aceasta să fie pertinentă.
3. Nu vă limitați la căutarea de cuvinte. Câteodată, o imagine vă poate ajuta mai mult decât o sută de glosare, iar o secvență video care ilustrează procesul tehnologic despre care traduceți poate fi o resursă inestimabilă.
4. Încercați să folosiți motorul de căutare cel mai potrivit stilului dumneavoastră de lucru. Google este minunat (și eu îl folosesc cu încredere), dar mai există multe alte alternative. Încercați căutarea „terminological database” pe www.vivisimo.com și cred că veți avea o surpriză plăcută :-).
5. Când creați formula dvs de interogare, folosiți cuvinte cheie bine alese (care să circumscrie cât mai exact subiectul căutat). Nu folosiți întrebări directe de genul „Who shot Kennedy?”, pentru că, deși există motoare de căutare care dau răspuns și la asemenea întrebări (ex. search.msn.com), nu este sigur că veți obține informații pe care să vă puteți baza.
6. Nu uitați că puteți folosi o serie de operatori logici și de cuvinte cheie pentru a efectua o căutare. Operatorii se introduc între cuvinte și se despart cu spații:

6.1. Operatori:

- a) **AND:** se vor căuta paginile în care apar toți termenii separați prin AND, indiferent de locul în care se află în pagină; în majoritatea motoarelor de căutare, spațiul dintre cuvinte este interpretat ca un operator AND; în căutări, operatorul se poate înlocui cu semnul „+” (ex: căutarea „cat AND mouse” va afișa paginile în care apar cei doi termeni);
- b) **OR:** se vor căuta paginile în care apare oricare dintre termenii separați prin OR (ex: cat OR hippo va afișa paginile care conțin fie termenul „cat”, fie termenul „hippo”);
- c) **NOT:** se vor afișa toate paginile care conțin termenii din interogare, CU EXCEPȚIA paginilor pe care apare și cuvântul de după NOT (ex: cat NOT dog va afișa toate paginile pe care apare cuvântul „cat” și pe care nu apare cuvântul „dog”); Google nu recunoaște acest operator; în căutări, operatorul se poate înlocui cu semnul „-”;
- d) **NEAR:** se efectuează o căutare de tip AND, iar rezultatele vor fi afișate în ordinea inversă a distanței în cuvinte dintre cele două cuvinte pe pagina găsită (ex: cat NEAR dog va afișa pagina unde apare „cats fight dogs” înainte de cea care conține propoziția „cats are smarter than dogs”); Google efectuează implicit căutarea NEAR.

6.2. Cuvinte cheie (atenție la sintaxă):

- a) **SITE:** căutarea se efectuează pe siturile care respectă sintaxa ce urmează comenzii (de ex. interogarea „chat site:.fr” va efectua căutarea doar în paginile din domeniul .fr, ceea ce va evita milioane de instanțe ale cuvântului „chat” din limba engleză);
- b) **URL:** se afișează doar rezultatele din paginile în a căror adresă de internet apare cuvântul de după URL (ex: „cat URL:pests” va afișa doar rezultatele aflate pe paginile aflate în directoare în care apare „pests”);
- c) **TITLE:** căutarea se efectuează doar în paginile în al căror titlu se află termenul/sintagma ce urmează lui TITLE (ex.: „cat TITLE: fluffy”; încercați pe Altavista)

Notă: nu toate motoarele de căutare suportă aceste cuvinte cheie.

Continuarea pe pagina 9

C. Trucuri de căutare:

1. Pe internet există multe glosare neindexate. Câteodată vă poate folosi o căutare de tipul [termen glossary] sau [termen dictionary]. Puteți înlocui termenii „glossary” sau „dictionary” cu traducerea în limba pe/spre care căutați (ex. glossaire, dictionnaire).
2. Există multe companii care au situri multilingve, adresate partenerilor lor din străinătate. Astfel, puteți obține descrieri în mai multe limbi ale aceluiași produs – mană cerească, mai ales pentru produsele noi ! Din păcate, pentru limba română nu avem prea multe exemple (afară poate de siturile traducătorilor...). În general, trecerea de la o versiune dintr-o limbă la versiunea dintr-o altă limbă se face apăsând pe un buton radio pe care se află scrisă limba respectivă (de exemplu, de pe pagina http://www.nidelven-it.no/articles/introduction_to_firefox se poate ajunge pe versiunile în franceză, norvegiană, japoneză etc. apăsând pe butonul French, Norwegian respectiv Japanese). Astfel, puteți efectua o căutare de tipul [carabine ventes english] pentru a găsi informații despre carabine în limba franceză și engleză. Atenție: câteodată numele limbii trebuie lăsat în limba sitului (ex.: anglais).
3. Nu uitați folosirea operatorilor logici – mai ales a lui NOT. Astfel, puteți restrânge foarte mult rezultatele căutării, eliminând paginile superflue.
4. În caz că motoarele de căutare obișnuite nu vă folosesc și aveți neapărată nevoie de un termen, încercați să folosiți metamotoarele de căutare (de ex. www.metacrawler.com – puteți găsi o listă foarte bună pe <http://library.albany.edu/internet/engines.html#meta>). Acestea efectuează căutarea pe mai multe motoare de căutare deodată.
5. Dacă obțineți foarte multe rezultate, nu disperați și restrângeți căutarea, introducând cuvinte cheie noi (ex. „cat” va duce la multe rezultate cu pisici; „cat tools” la destul de multe rezultate cu programe de traducere).
6. Dacă obțineți prea puține rezultate, lărgiți domeniul de căutare prin eliminarea sau schimbarea unui cuvânt cheie.
7. Nu desconsiderați termenii echivalenți pe care îi găsiți în alte limbi decât cea înspre care traduceți. Pentru limbile romanice, de exemplu, pot ajuta termenii găsiți într-o altă limbă romanică. Nu uitați însă că asemenea termeni „ghiciți” trebuie apoi validați de un specialist. A se folosi doar în ultimă instanță.

D. Sfaturi finale:

- creați-vă o strategie de lucru care să corespundă nevoilor dumneavoastră de moment; pentru a ști ce motor de căutare să folosiți într-un anumit moment, puteți consulta următoarea pagină în limba engleză: <http://library.albany.edu/internet/choose.html>
- plasați în secțiunea *Bookmarks* a navigatorului dumneavoastră adresele motoarelor de căutare pe care le folosiți cel mai des;
- nu disperați când nu găsiți ceva pe internet; întrebați-i pe alții! Folosiți cu încredere instrumentul KudoZ al sitului www.proz.com. O mulțime de traducători specializați în miriadele de domenii în care se efectuează traduceri în țară și în străinătate vor încerca să găsească benevol un răspuns pentru dumneavoastră.

E. Bonus:

a. Iată două motoare de căutare simultană în diverse baze de date terminologice:

1. http://www.comnet.ca/~maryvan/eureka/script_banques_terminologie3.htm
2. http://www.francopee.com/eureka/google_en.htm

b. Patru resurse românești excelente și gratuite: trei glosare și un ghid stilistic, create de Institutul European din România cu ajutorul echipelor de traducători care au lucrat la traducerile din *acquis*-ul comunitar. Folosiți Internet Explorer – Firefox nu recunoaște meniurile.

Glosarele consultabile direct pe web: www.ier.ro, secțiunea „Traducerea *acquis*-ului comunitar”, subsecțiunea „Terminologie”. Glosarele în variantă descărcabilă: www.ier.ro, secțiunea „Traducerea *acquis*-ului comunitar”, subsecțiunea „Publicații”. Ghidul stilistic (varianta descărcabilă): www.ier.ro, secțiunea „Traducerea *acquis*-ului comunitar”, subsecțiunea „Ghid stilistic”

F. Concluzii:

Traducătorul a avut nevoie din toate timpurile de resurse specifice pentru a face traduceri bune. Traducătorul modern are la dispoziție prin Internet un număr extraordinar de mare de resurse din care să obțină informații. Dat fiind însă faptul că nu tot ceea ce se găsește pe internet este 100% viabil, este important să discernem rapid între resursele utile și cele nefolositoare. Pentru aceasta, traducătorul are nevoie de câteva surse de informație accesibile și în care să aibă încredere.

Fiind conștientă de această necesitate, ATR lansează în acest număr Proiectul de Terminologie dedicat adunării și clasării resurselor Internet pentru traducătorii de limbă română. Vă rugăm deci să trimiteți la adresa: terminologie@atr.org.ro siturile de care vă folosiți constant în munca dumneavoastră de traducător. Noi le vom aduna, le vom clasa și le vom publica și actualiza periodic pe web situl ATR. În mesajul dumneavoastră, vă rugăm să precizați, între paranteze drepte: **[limbile resursei] [domeniu] [adresă de internet]**

ex.:

[EN, FR, LA] [multiplu] [www.granddictionnaire.com]

[EN] [general] [www.webster.com]

[EN, DE, ND] [cai și câini: rase și culori] [<http://www.tekstotaal.com/crasfarb.html>]

Îmi pare rău, glosar de pisici nu am găsit... poate nu am căutat destul?

Promoția “Primăvara vine mai devreme pentru prietenii ATR”

În scopul lărgirii bazei de membri, ATR a lansat în 14 februarie promoția intitulată “Primăvara vine mai devreme pentru prietenii ATR!”

Tema și mesajul promoției este prietenia și colegialitatea la începutul primei primăveri a ATR, pe care dorim să o sărbătorim cum se cuvine, alături de susținătorii devotați ai ATR.

Vă invităm să consultați bilanțul activității ATR la: www.atr.org.ro/ATR_prezentare.pdf

Înscrieți-vă în ATR până la 15 martie împreună cu o prietenă sau un prieten și prindeți din zbor prima petală de primăvară: 1 cotizație anuală pentru 2 prietenii ai ATR!

Nu ratați mărțișorul pe care ATR vi-l prinde în piept în semn de prietenie!

Înscrierea în ATR este acum mult mai prietenoasă!

1. Intrați pe www.atr.org.ro/inscriere.html, descărcați și completați formularul de adeziune și CV-ul ATR. Adăugați copii după buletinele sau cărțile dvs. de identitate și copii după calificările profesionale în domeniu;
2. Achitați împreună, mână-n mână, valoarea unei singure cotizații anuale (40 euro). Nu uitați să precizați pe documentul de plată cele două nume. Pentru detalii suplimentare, vizitați: www.atr.org.ro/cotizatii.html ;
3. Puneți într-un plic documentele voastre și copia după dovada plății cotizației și expediați-le pe adresa ATR. Documentele pot fi transmise și prin fax.

ATR vă mulțumește pentru susținere și vă așteaptă în singura organizație care pune și primăvara la treabă **în serviciul profesiei de traducător!**

Dicționar de business

Versiunea originală a dicționarului (Dictionary of Business) a fost publicată de prestigioasa editură Penguin. Este, fără îndoială, o lucrare valoroasă care merita o traducere în limba română. Problemele pe care le voi menționa în această recenzie sunt legate de versiunea în limba română a dicționarului.

Primul lucru care m-a surprins în mod neplăcut la ediția românească a fost titlul de pe copertă. Nu am înțeles de ce „Dicționar de business” și nu „Dicționar de afaceri”, varianta care, de altfel, apare menționată în interiorul dicționarului. Dar acesta este, să spunem, un aspect minor.

Adevăratele probleme încep de la traducerea prefeței la ediția a treia, unde prima frază ne avertizează: „Cartea de față reprezintă o versiune revizuită a unei ediții *apărută* în anul 1970...”. Pe aceeași pagină mai găsim: „Este vorba despre intenția de a oferi deschidere către multiplele *texte legale* și reglementări...”. În mod evident, autorul dicționarului se referea la *texte* juridice. Și un ultim citat de pe această pagină: „... echilibrul pe care l-am găsit între diferitele noțiuni *poate fi contestabil*...”. Aceste trei greșeli se află pe o singură pagină. Din păcate, sunt multe astfel de pagini și foarte puține fără greșeli.

Desigur, nu toate greșelile sunt la fel de grave, însă, în cazul unui dicționar, nici măcar cele de dactilografie nu mi se par acceptabile. Dar voi neglija cu totul acest tip de greșeli și mă voi limita la cele foarte supărătoare.

Cel mai grav mi se pare faptul că unii termeni au fost traduși inexact sau, atenție, cu sensul opus. În această ultimă categorie intră „forward dating”, care a fost tradus „antedatare”, deși chiar explicațiile de la termenul respectiv te duc cu gândul la „postdatare”.

La categoria traducerii inexacte voi menționa două exemple: „Persoana cu răspundere principală este răspunzătoare *în mod solidar și sever* pentru daunele agentului...” (pag. 20). Cum în română nu există expresia „*în mod solidar și sever*”, putem deduce destul de ușor că traducerea este un calc cu totul nerecomandat după englezescul „jointly and severely”.

Cel de-al doilea exemplu: „Acestea [scutirile] conțin deduceri pentru persoane *dependente*, altele decât copiii, serviciile unei fiice *necăsătorită*, deduceri pentru menajeră etc.” (pag. 24). Ca și mai sus, este ușor de intuit calcul după englezescul „dependent persons”. Traducerea corectă ar fi „persoane aflate în întreținere”.

Dicționar de business englez-român

Autor: Michael Greener

Traducători: Semida Munteanu, Irina Margareta Nistor, prep.univ.drd. Tudor Grosu

Consultant științific: conf.univ.dr. Dorel Ailenei

Revizie text: prep.univ.drd. Tudor Grosu, prep.univ.drd. Cristian Socol

Editura Universal Dalsi

Anul apariției: 2001

Număr de pagini: 516

de Mihai Badea

traducător independent cu o experiență de 5 ani. Licențiat al Facultății de Litere, Universitatea din Craiova, specializarea limba și literatura franceză – limba și literatura engleză. În prezent, urmează un program de master în situații financiar-contabile și auditarea acestora, la Universitatea Titu Maiorescu, București. Membru al ATR și ARTT. Crezul său: viitorul traducătorilor este specializarea.

Pe lângă greșelile de traducere propriu-zise, supărătoare sunt și unele probleme legate de folosirea limbii române. În primul rând, este greu de înțeles preferința traducătorilor pentru neologisme neasimilate. În afară de „business”, mai intră în această categorie cuvintele „design” și „staff”. Exemple:

- „... o tehnică similară poate să ascundă o modificare de substanță și *design*...” (pag. V). În acest caz, „design” putea fi tradus foarte bine prin mult mai românescul „concepție”.
- „... trebuie amintit, în mod deosebit, *staff-ul* editorial de la Penguin Books...” (pag. V). De ce nu, pur și simplu, „colectivul editorial”?

Există, din păcate, aspecte încă și mai supărătoare, printre care se numără cacofoniile, dezacordurile, folosirea incorectă a superlativului sau ortografierea incorectă a unor cuvinte sau a unor construcții:

- „... acesta este încă *capabil* să acționeze ca agent ” (pag. 18).
- „*Dacă* compania (company) a preferat un creditor...” (pag. 207).
- „... trebuie să o trimită ... tuturor creditorilor și membrilor a *căror* adrese îi sunt cunoscute.” (pag. 13).
- „Tipul de reprezentanță *cel mai extrem*, în ochii legii, este cel creat atunci când...” (pag. 17).
- „Poziția cumpărătorului este mult mai favorabilă actualmente *odată* cu dezvoltarea instituțiilor independente...” (pag. 411).
- „*Rabate* speciale sunt permise de către...” (pag. 81)
- „*Fraudulent preference*: companies – Preferință *fraudulentă*; companiile” (pag. 207).

În final, aș dori să adaug că apreciez totuși foarte mult editura Universal Dalsi pentru alte apariții ale sale cum ar fi: „Dicționarul de informatică”, „Dicționarul de contabilitate” sau „Dicționarul de ecologie și mediu înconjurător”, dicționare realizate cu mult mai multă grijă decât cel la care m-am referit în această recenzie. Prin urmare, se pare că „Dicționarul de business” este un accident. Să sperăm că unicul.

CERTIFICAREA TRADUCĂTORILOR ÎN LUME

Austria

de **Cristiana Coblîș, Președinte al ATR**

În Austria, certificarea traducătorilor este de competența organismelor de certificare acreditate. Procedura de certificare este administrată de o comisie formată, printre alții, dintr-un reprezentant al puterii judecătorești și un reprezentant al asociației profesionale a traducătorilor. Certificarea interpreților judiciari este reglementată prin același act normativ ca și certificarea martorilor experți.

Legea Federală privind Experții și Interpreții judiciari jurați și certificați a modificat cerințele pentru înregistrarea pe Lista Interpreților de pe lângă Curțile de Apel introducând condiții privind experiența de interpret și/sau traducător. Licențiații în "Traducere și Interpretariat" trebuie să dovedească o experiență profesională de 2 ani, iar cei care nu posedă o astfel de diplomă, cinci ani de experiență profesională în perioada imediat precedentă înregistrării. De asemenea, candidații trebuie să-și descrie echipamentul și dotările specifice (dicționare, computer, alte echipamente etc.) și candidatul trebuie să cunoască sistemul juridic austriac și al țării(lor) pentru a (ale) căror limbi dorește certificarea.

Cererea de înscriere pe Lista Interpreților se depune în atenția președintelui Curții de Apel din zona de reședință a candidatului. Președintele responsabil de înregistrarea traducătorilor (autoritatea certificatoare) va însărcina o comisie cu pregătirea unei opinii experte asupra îndeplinirii cerințelor (calificării profesionale) de înregistrare pe Lista Interpreților. Candidații care îndeplinesc condițiile sus-menționate trebuie apoi să treacă un examen scris și oral în fața unei comisii formate dintr-un membru al puterii judecătorești, un membru al Asociației Interpreților Certificați pe lângă Curțile de Apel (Österreichischer Verband Der Allgemein Beideten Und Gerichtlich Zertifizierten Dolmetscher - ÖVGD), un președinte de tribunal și doi experți lingviști (un specialist în probleme lingvistice și un expert în traductologie și interpretariat, ambii numiți de ÖVGD). Certificarea se acordă pe o perioadă de 10 ani și poate fi reînnoită prin dovedirea activității pe lângă curțile de apel în perioada certificării precedente. De asemenea, este necesară aducerea de dovezi privind educația continuă a candidaților în această perioadă.

Interpretul certificat pe lângă curțile de apel trebuie să posedă cunoștințe impecabile de limbă germană și de limbă străină, atât scrisă (gramatică, sintaxă, ortografie), cât și orală, cunoștințe privind sistemele juridice ale celor două țări, cunoștințe avansate de terminologie juridică, comercială, medicală, tehnică etc. De asemenea, nu este permisă traducerea unidirecțională, interpretul trebuind să fie capabil să realizeze traduceri scrise și orale în ambele direcții. Interpretul pe lângă Curțile de Apel este un expert certificat și autorizat de stat, care, în această calitate, are dreptul de a pune un sigiliu oficial pe traducerile sale. Din acest punct de vedere, traducerile scrise și orale realizate și certificate de interpreți jurați și certificați austrieci trebuie să fie exacte și corecte, în cazul unor greșeli ei putând fi trași la răspundere.

Interpretul jurat și certificat pe lângă curțile de apel (Allgemein beideter gerichtlich und gerichtlich zertifizierter Dolmetscher) este un interpret/traducător care trebuie să stea la dispoziția Curților de Apel și a autorităților (poliția federală și rurală, autorități vamale, autorități care acordă azil etc.). În sistemul juridic austriac, jurământul și certificarea interpreților fac parte dintr-o procedură juridică și administrativă care are la bază criteriul de selecție foarte stricte. Termenul "jurat" înseamnă că interpretul/traducător se află sub jurământ în permanență pentru toate procedurile și activitățile în

care este implicat (spre deosebire de convocarea "ad hoc" a unui interpret căruia i se cere să depună jurământ numai în cazuri speciale). Amendamentul din 1 ianuarie 1999 la legea Interpreților și Experților pe lângă Curțile de Apel a introdus, pe lângă jurământul interpreților, procedura de "certificare judiciară" în scopul punerii în aplicare a conceptului de asigurare a calității în interpretare și traducere.

Termenul de "certificat" indică faptul că interpretul/traducător este supus în mod continuu unei proceduri de asigurare a calității, în special în ceea ce privește activitatea sa pe lângă Curțile de Apel austriece. În acest scop, criteriile de înscriere pe Lista Interpreților Jurați și Certificați au fost extinse și descrise în detaliu, stabilindu-se reguli clare pentru Comisia de selecție și s-a introdus și verificarea periodică a îndeplinirii criteriilor de selecție. Titlul de Interpret jurat și certificat pe lângă Curțile de Apel (Allgemein beideter gerichtlich und gerichtlich zertifizierter Dolmetscher) este protejat prin lege în dreptul austriac și persoanele care îl poartă ilegal pot suferi consecințele ce decurg din lege.

Serviciile interpreților/traducători jurați și certificați sunt utilizate și în afara sectorului public, de către persoane private (de exemplu: pentru documente notariale, căsătorii, traducerea de contracte, documente etc.).

Activitatea Interpreților jurați și certificați pe lângă Curțile de Apel este reglementată de Legea Federală privind Interpreții și Experții jurați și certificați pe lângă Curțile de Apel din 19 Februarie 1975, publicată în Gazeta Federală nr. 137 cu modificările aduse în Gazeta Federală 168/98, Partea I. Certificarea traducerilor este reglementată de "Patentul Imperial privind procedurile civile necontencioase, din 9 august 1854, publicat în Gazeta Imperială nr. 208.

Datorită procedurii stricte de selecție, interpreții jurați și certificați austrieci sunt persoane cu o înaltă calificare profesională, cărora prevederile legale le conferă un statut de înaltă încredere (legea impune interpreților obligația confidențialității). Traducerile realizate de ei sunt considerate documente oficiale și publice, iar traducătorul răspunde pentru corectitudinea lor.

Informațiile din articol sunt extrase de pe situl web al ÖVGD: <http://www.gerichtsdolmetscher.at/index.html> și au fost confirmate prin amabilitatea Dipl. Dolm. Liese Katschinka, vicepreședinta ÖVGD.

O traducere certificată trebuie să includă următoarea declarație:

"Certific sub jurământ completa conformitate a prezentei traduceri cu originalul / transcrierea / fotocopia atașată / văzut(ă) de mine."

Locul și data

Ștampila rotundă care poate fi folosită numai de interpreții/traducătorii jurați și certificați trebuie să fie aplicată pe traducere și certificată cu semnătura interpretului.

**Asociația Traducătorilor
din România**

ATR FLASH

Piața Timotei Cipariu nr. 11 / 17
Cluj-Napoca 400191

Tel / fax: 0264-596125
E-mail: info@atr.org.ro
flash@atr.org.ro

*În serviciul profesiei
de traducător*

ATR Flash este prima publicație a Asociației Traducătorilor din România, buletin de știri succinte privind activitatea ATR, pe care ne face plăcere să-l oferim gratuit tuturor celor interesați, membri și nemembri ATR.

Buletinul de știri ATR Flash poate fi consultat în format electronic pe pagina oficială a Asociației Traducătorilor din România, www.atr.org.ro/flash.html. De asemenea, toți cei interesați se pot abona online la ATR Flash, urmând să primească publicația prin e-mail, în mod gratuit.

Așteptăm sugestii, contribuții și mesaje legate de ATR Flash la adresa: flash@atr.org.ro

Vă invităm să contribuiți cu articole la nr. 8 al ATR Flash!

**Vizitați pagina
web a ATR:
www.atr.org.ro**

COMITETUL DE REDACȚIE

Mulțumim autorilor articolelor cuprinse
în ATR Flash nr. 7:

Jost Zetzsche

Lucian Dumitrescu, AltaLingua

drd. Criprian Dumea, membru fondator al ATR

drd. Victor Cherata, vicepreședinte al ARTT

Mihai Badea, membru al ATR

Cristiana Cobiș, Președinte al ATR

Revizie lingvistică:

Dan Mărășescu și Cristiana Cobiș

© **Asociația Traducătorilor din România**

Reproducerea în presa scrisă sau vorbită a informațiilor din ATR Flash presupune cu obligativitate citarea sursei și a Asociației Traducătorilor din România.